

Natuurreservaat op wielen

FOTO: GERIT STUBBIS

Een als mobiel natuurreservaat ingerichte stadsbus toont bezoekers van de Architectuur Biënnale in Rotterdam de samenhang tussen natuur en mobiliteit. Drie Larenstein-studenten verfraaiden glas, polyester en metaal met zand, planten, strobalen en boomstammetjes. Met dit project tonen ze zowel vakkennis als inzet en creativiteit.

◀ *Matthijs Frederiks, 'mobiel boswachter' en gastheer van de bus: "De passagiers zijn enthousiast"*

Het aroma van dieselolie en de geur van de natuur bevechten elkaar. De geluiden van kwetterende vogels en sissende remmen voeren eveneens strijd om de hegemonie. Natuur en mobiliteit vermengen zich in het tot natuurgebied omgebouwde interieur van een Rotterdamse stadsbus. Het Natuurmuseum, een van de deelnemers aan

ten picknicktafel en een keur aan planten wanen bezoekers zich in de natuur. Achter in de bus bevinden zich, door berkenstammetjes omzoomd, de originele stoelen en zitten de passagiers tussen het lover. Zelfs de vogeltjes waarderen de rit van het NAI naar de Kop van Zuid. Zodra de motor meer toeren maakt, kwetteren ze harder. "Toeval", lacht Frederiks terwijl hij wijst op een lege CD-

mee: "Planten die iedere dag zorg vereisen, vielen af", aldus Visser. Voor de juiste samenstelling van de grond raadpleegden ze een kweker. Techniek en veiligheid vormden eveneens een handicap. Zo bestaat er een verbod op het plaatsnemen van stoelen op de wielkassen. Daarnaast legden de begeleidende docenten de nadruk op de beheersmatige kant van de zaak, terwijl kunstenaar Ton Matton vooral lette op de artistieke aspecten.

"Die tuinbouwjongens kijken naar het lesboek in plaats van naar de natuur zelf"

de Biënnale, wil met dit mobiele natuurreervaat de bezoekers opmerkelijk maken op de natuur in de stad. "Daarnaast laten we zien dat we door de reizende mens nu ook exotische planten en bomen in Nederland aantreffen", vertelt gastheer en mobiel boswachter Matthijs Frederiks. Mobiliteit is het hoofdthema van de eerste Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam. Kunstenaar Ton Matton benaderde de Larenstein-studenten voor de aanpassing van de door het Rotterdamse vervoersbedrijf beschikbaar gestelde bus met chauffeur. De natuurbus, in de volksmond de junglebus, is de vrucht van die samenwerking. Hij onderhoudt van 7 mei tot 7 juli de verbinding tussen het Nederlands Architectuur Instituut (NAI) en Las Palmas op de Kop van Zuid in Rotterdam. Naast de pendeldienst tussen deze twee locaties van de Biënnale gebruiken de organisatoren de bus voor excursies en discussies rondom het thema natuur en mobiliteit.

Uniek project

Het resultaat mag er zijn. Bij de ingang snuiven de passagiers de boslucht op. Met zand op de grond, stroballen aan de zijkanalen, een ruwhou-

verpakking met vogelgeluiden. Handgrepen aan de berkenstammetjes en een plantengieter bewijzen hier eveneens het ingrijpen van de mens in de natuur.

Marije Kattenwinkel, Boukje Muskens en Martijn Visser richtten met decorbouwers en technici de natuurbus in. De drie Larenstein-studenten bevinden zich in het afsluitende leerjaar van de opleiding Tuin en Landschap, richting Beheer Buitenruimte. Dit nooit eerder uitgevoerde project zagen ze door ontbrekend vergelijkingsmateriaal als een uitdaging. Daarnaast werkten ze in de periferie van hun vakgebied. Hun studierichting beperkt zich tot de inrichting van openbare ruimtes als woonwijken, parken en stadsdelen: "Bij de inrichting van de bus bevonden we ons echter in het schemergebied tussen buiten- en kamerplanten", vertelt Martijn Visser. De studenten stemden hun plantenkeuze af op vergelijkbare situaties. In de kassen van de diertuin in Emmen vonden ze exotische planten die eveneens gedijen in een met de bus vergelijkbaar klimaat. Ze kozen voor de sterkste soorten, omdat de lichtinval in een bus slechter is dan in een kas. Kamerplanten lieten ze buiten beschouwing, omdat de opdracht luidde een natuurbus in te richten en geen woonkamer. Ook het onderhoud van het groen woog

Creativiteit ontbreekt

Een voorbijganger kijkt naar het interieur, haalt z'n schouders op en zegt: "Een natuurbus, ik zie helemaal geen koeien of schapen." Ondanks het ontbreken van landbouwhuisdieren genieten de passagiers van de rit. Een Indonesische student bewondert het groen, maar vindt dat deze te abrupt stopt bij het dak. Meer lichtinval geeft volgens hem een nog getrouwer beeld van de natuur. Nino zit rustig in z'n stoel terwijl zijn vader Christian de creativiteit looft en betoogt dat de RET meer bussen creatief zou moeten inrichten. Frederiks vertelt dat de passagiers enthousiast zijn en het gastenboek uitsluitend positieve opmerkingen bevat: "Rust loopt als een rode draad door alle bijdragen.

Frans van den Goorbergh, coördinator afdeling Beheer Buitenruimte van Larenstein, stelt dat de studenten door hun zelfstandige werkwijze, creativiteit en ondernemingslust geknipt waren om deze opdracht met goed resultaat te voltooien. Zij bleken in staat de abstracte ideeën van de kunstenaar te vertalen naar een concreet resultaat. De combinatie van tijdsdruk, organisatie en financiën maakte het extra moeilijk. Vergeleken met andere afstudeeropdrachten kregen de studenten hier onmiddellijk de rekening gepresenteerd van eventuele fouten. Volgens de logica van bepaalde personen uit de voetbalwereld kleeft aan dit nadeel volgens hem ook een voordeel: "De neuzen van alle betrokkenen stonden dezelfde kant uit. Studenten die projecten uitvoeren voor grotere organisaties zien soms weinig concrete resultaten. Beleidsmakers weten soms zelf nog niet welke kant ze op willen en zien

het werk van de studenten vaak als een *second opinion* of als blauwdruk voor een definitief plan. Dat de studenten hun plannen zelf uitvoerden, verhoogde de meerwaarde eveneens. Van den Goorbergh: “Bij de meeste afstudeeropdrachten werken studenten wel aan een plan maar niet aan de uitvoering. En juist van de uitvoering staken ze veel op.”

Kunstenaar Ton Matton toont zich tevreden over de inspanningen van de Larenstein-studenten. De praktische samenwerking verliep rimpelloos. Ze hielden zich aan de afspraken en zorgden ondanks de tijdsdruk dat de inrichting van de junglebus binnen de gestelde termijn tot stand kwam. “Ze verdienen alle lof, geen kwaad woord”, aldus Matton. Wel bekritiseert hij hun opleiding en tegelijkertijd de beroepsopleidingen in het algemeen. Creativiteit ontbreekt. “Die tuinbouwjongens kijken naar het lesboek in plaats van naar de natuur zelf. Dit kom ik meer tegen. Planologen kijken naar een Vinex-locatie en kopiëren die. Zo creëer je een al bestaande wereld terwijl je naar mijn een idee een wereld moet vormen zoals jij die wilt hebben.” Hij vindt het bovendien jammer dat deze studenten de kans om te oogsten niet aangrijpen. “Ze werken mee, leveren keurig een verslag in, maar vervolgens zie je ze niet meer. Met een grotere betrokkenheid bij het eindproduct, krijg je uiteindelijk meer eer van je werk.”

Gerrit Strijbis